

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Optima ratione prædicta sententia confirmatur. c. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

dam similitudo & imitatio beatitudinis, quæ in eo consistit, ut careamus omni malo, & habeamus omne bonum; ex quo non potest inferri, primam voluntatem, quia demon peccando constituit sibi ultimum finem in creatura, participat ut circumstantia à reliquis omnibus voluntatibus sequentibus, ratione cuius participationis dicatur demon peccare.

Quintam rationem affert Agidius in huiusmodi; In demonibus non potest esse motus aliquis gratuitus, cum eis denegata sit à Deo omnis gratia. Deinde in eis esse nequit motus electivus, qui sit bonus, absque auxilio gratiæ: quia voluntas destituta auxilio gratiæ, nihil potest eligere supra seipsam: ergo natura destituta auxilio gratiæ, quidquid eligit per voluntatem electivam propter seipsam eligit: ac proinde semper dicitur curva manere: ideoque, si amat beatitudinem, eam amat ut bonum suum in quo putat Agidius esse peccatum.

Verum quamvis Agidius concederemus sine aliquo auxilio gratiæ non posse fieri opus aliquod bonum morale, de quo 1. 2. q. 109. art. 2. differendum est, tamen quod ait, demonem peccare, quia amat sibi beatitudinem, ut bonum suum, manifeste decipitur: aliqui & nos frequentius peccaremus desiderantes nobis beatitudinem, & alia bona spiritualia, ut bona nostra: quare & actus spei, qui est etiam desiderium beatitudinis, & bonorum spiritualium, quatenus bona nostra sunt (sic enim ea nobis speramus) esset peccatum, quod est absurdum: quoniam in omni actu virtutis, præterquam in actu charitatis, amamus nobis bonum honestum secundum virtutem, ut latè ostendi 1. lib. de cultu adorationis disp. 1. cap. 4.

Ratio vero, ob quam nullum committimus peccatum desiderando, aut amando nobis bonum aliquod spirituale, etiam sit Deus ipse, ea est, quia licet in hoc amore, & desiderio nos finimus finis nostri amoris, & desiderij, & ita non videatur decens, ordinare Deum, aut bonum virtutis ad nos tanquam ad finem, tamen, quia in hoc desiderio, & amore nos sumus finis cui, & non finis cuius gratia, nulla est perversitas, etiam si Deum, & bonum virtutis propter nos diligamus tanquam propter finem cui: esset autem, si Deum ordinarem ad aliud tanquam ad finem, cuius gratia: nec solum nulla est in hoc amore perversitas, imo est congruus & debitus ordo, nam si Deus, & virtus est bonum nostrum, & ea amamus, & desideramus ut bona, maxime conveniens est, ea nobis amare, & desiderare: non est igitur voluntas demonis ex eo curva, & male ad seipsam convertita, quia sibi desiderat beatitudinem, & carere pena: sed ex eo quod alia contra regulam rationis amet, & desideret.

CAP. V. IV.

Optima ratione prædicta sententia confirmatur.

CUM bene operari, non tantum in homine, sed etiam in Angelo pendeat ex auxilio, & motione Dei ut primæ causæ: non videtur mihi alia melior ratio superesse, ob quam demones non possint bene moraliter operari, quam quia eis iusto suo iudicio denegat Deus auxilium suum, cum quo possent bene operari, siue illud sit auxilium gratiæ distinctum à dono creationis, siue sit auxilium, quod aliqui Theologi generale vo-

cant, quod putant non esse auxilium gratiæ. Hanc rationem tetigerunt Paludanus, Marchilius loci citatis. Addit autem Paludanus, hoc citra miraculum fieri: quemadmodum etiam nullum extrinsecum, elementa non agere post diem iudicii nam quemadmodum, quia elementa etiam solum necessaria propter generationes, & corruptiones, cum post diem iudicii nulla sit futura generatio, & corruptio, absque villo miraculo non denegabit auxilium cum elementis, quo indigent ad agendum: eodem modo, quia demones iam sunt in termino, sicut elementa post diem iudicii futura sunt, absque villo miraculo illis Deus denegat auxilium suum, siue quo bene operari non possent, quod eis fuerat concessum, quando fuerunt in via.

Cæterum prædicti auctores non explicant, utrum Deus subtrahat demonibus auxilium suum operans, an vero solum cooperans, cum tamen illud plurimum interfit, de hoc, aut de illo genere auxiliij loqui. Explicandum igitur nobis est, quod auxilium Deus denegat demonibus, ne possint bene operari. Est autem auxilium operans (siue sit gratia, siue non sit gratia, sed generale & commune dicatur) congitatio quædam intellectus, & motio non deliberata voluntatis, quæ præcedit liberum consensum ipsius: hoc autem dicitur voluntas excitari, præveniri, & preparari ad consensum: auxilium autem cooperans est eadem cogitatio, & motio non deliberata voluntatis, quatenus cooperatur cum voluntate ad consensum, in qua cooperatione requiritur quoque concursus ipsius Dei tanquam primæ causæ, cuius operis, & cooperationis quævis causa creata operatur.

Dico igitur, demones non posse bene operari, non quia illis iam preparatis ad operandum denegat Deus concursum cooperationis suæ, (hoc enim violentum esset, ut disputatio 139. capite primo notavimus) Sed quia denegat illis auxilium operans, & præveniens, qualescumque illud sit, hoc est, non præveniat cogitatione & motu non deliberato, quo indigent, ut recte operentur. Est autem notandum discrimen, quod illi adduximus inter cætera agentia naturalia, & elementa, & Angelos, aut homines, qui dicuntur agentia à proposito, quod agentia naturalia et naturali sua constitutione, absque villo alio extrinseco principio, sunt in promptu, & (ut dicunt) in actu primo ad operandum, ita ut non indigeant extrinseco aliquo, præterquam concursu Dei ut primæ causæ, & materia circa quam operentur: at vero omnis creatura rationalis per creationem in suo esse naturali constituta, ut sit in actu primo, indiget cogitatione, quam interdum necessario consequitur motus voluntatis non deliberatus: & præterea, ut operetur, indiget concursu Dei ut primæ causæ: determinationem autem cogitationis diximus à Deo provenire: insuper etiam quamlibet cogitationem, quam habeat creatura rationalis, posse à Deo alijs varijs cogitationibus retardari, & hoc est in hunc modum ad consensum alliciat, & hoc est in manu Dei, qui potest varias immittere cogitationes, illas omnino libertate nostra, & Angelis, Quare si elementis manentibus in sua naturali dispositione, & cum materia propinqua, Deus denegaret concursum quocumque tempore, violentum esset naturæ elementorum, ut plane colligitur.

gitur ex ijs, quæ dicimus 1. 2. q. 6. a. 4. sicut etiam si creaturæ rationali congrua cogitatione præparatur ad consensum, Deus concursus suum denegaret. At vero creaturæ rationali denegare cogitationem, quæ præparanda esset voluntas, ut consentiret, nulla omnino est violentia, ut manifestum est: facilius ergo est, asserere, dæmonem non posse bene operari, quia denegat Deus ei auxilium operans præiuvæ cogitationis ad recte operandum necessarium: siquidem hoc fieri potest absque vlla violentia, & ablata cogitatione boni operis, impossibile est aliquid recte fieri.

Verumenim vero cogitatio, quæ præueniri potest voluntas ad opus bonum, duplex est, iuxta notata disp. 88. cap. 1. & disp. 98. c. 6. quædam congrua, quam Deus novit effectum habituram, consideratis omnibus circumstantijs: quædam vero non congrua, quam novit Deus effectum non habituram, quæ tamen communiter dici solet sufficiens, quia cum illa potest voluntas consentire, licet non sit consensura: idcirco difficultas est, quam cogitationem Deus denegat dæmonibus, ne bonum aliquod opus efficiant, utrum congruam tantum, an etiam non congruam & sufficientem? Ratio vero difficultatis est, Nam si Deus denegat congruam tantum, sequitur, dæmonem non posse bene operari impossibilitate solum consequenti: sicut etiam quemcunque reprobum toto eo tempore, quo ei conceditur cogitatio solum sufficiens, & negatur congrua, & denique sicut prædestinatum in ea occasione temptationis, quæ interdum superatur (tunc enim ei non negatur sufficiens, sed congrua cogitatio) sic autem æqualis esset impotentia reproborum in hac vita, & eorum qui vincuntur temptatione, atque impotentia dæmonum, & damnatorum in alia: quod videtur falsum. Quare videtur dicendum, Deum denegare dæmonibus non tantum congruam, sed etiam sufficientem cogitationem non congruam, ut ita impossibilitate præcedente nequeant vllum bonum operari: contra vero videtur, non posse dæmoni negari omnem bonam cogitationem, etiam sufficientem: namque impossibile est occurrere temptationem aliquam dæmoni, quæ inuitet ad peccandum, abique eo, quod ex parte intellectus proponatur ei indifferenter ratio mali, & boni in ea temptatione, & peccato: hoc enim naturaliter occurrit in quacunq; temptatione, imo hoc necessarium est, ut voluntas libera relinquantur: cum igitur voluntas dæmonis, etiam in inferno, ita sequatur peccatum, ut à nullo voluntas eius necessario moueatur, sed libere: necesse est, ut omne peccatum occurrens voluntati dæmonum, cum indifferencia boni, & mali proponatur, hoc est, ut proponatur dæmoni non tantum id, quod peccatum est, sed etiam oppositum bonum. Propter hoc argumentum ego existimo, dæmonibus non denegari omnem bonam cogitationem moralem, etiam non congruam, sed tantum congruam & efficacem, & ita impossibilitate consequenti non posse dæmones bonum morale operari: nihilominus differre à reprobis & prædestinatis, qui vincuntur temptatione in hac vita, non ex parte impossibilitatis, quia eadem est in vtrisque, sed quia dæmonibus post primum instans ita denegatur congrua cogitatio, ut lege Dei iam manifesta eis denegetur, & ita nulla ipsis superstit: nec possit spes superesse: reprobis autem, & præ-

Vasquez in 1. p. tom. 2.

destinatis, quia in hac vita temptationibus vincuntur, non denegatur congrua vocatio ex Dei lege manifesta, & ita nulli admittitur spes salutis, & congrua vocationis, sicut neque ipsi dæmoni in primo instanti. De impossibilitate vero præcedente, & consequenti satis superque à nobis dictum est disp. 68. cap. 4.

CAP. V.

Diluantur argumenta Scoti.

Iam veto argumenta Scoti dissolvere operosum non erit. Ad primum concedimus cum Dionysio capite de diuinis nominibus, mansisse integra naturalia in dæmonibus: hoc tamen non sufficere, ut dæmones bene operentur: sed requiri etiam cogitationem præcedentem, quam Deus largitur, ut vult: dæmonibus autem manifesta sua lege negat eam cogitationem, quæ congrua, & efficax futura erat: quia denegata, impossibile est impossibilitate sequenti, dæmonem bene operari. Ad secundum dico, fieri non posse, ut Angelus cesset ab omni operatione voluntatis: nec in hoc eius libertas attenditur, quod possit non operari: sed in hoc, quod possit hoc, aut illud eligere, aut velle, & quamuis concederemus, posse cessare dæmonem ab omni operatione voluntatis: inde tamen non liceret inferre, posse bene operari aliquando, sed tantum posse ab omni actu peccandi cessare.

Sed tertio posset aliquis obijcere nobis illud Lucæ 16. ubi anima diuitis existentis in inferno, petebat ab Abrahamo, ut mitteret aliquem ad fratres suos, qui eos moneat, ne in illum locum veniant: quod opus videtur bonum fuisse. Eadem autem ratio videtur de dæmonibus, atque de animabus damnatis, ut possint, aut non possint bonum aliquod operari. Scotus loco allegato respondet primum, illo exemplo solum voluisse Christum ostendere acerbiter tormentorum, non tamen misericordiam illius animæ Epulonis erga fratres suos. Deinde respondet, illum actum ex obiecto quidem bonum esse potuisse, tamen vitiatum fuisse aut ex malo fine inuidiæ erga alios homines, quos sciebat saluandos, quia ægre ferebat, fratres suos damnatos, cum alij saluarentur, aut ex malo fine odij Dei, ne Deus inueniret in fratribus suis, quod punire recte posset.

Postremo posset quis interrogare, an peccata, & opera mala dæmonum in statu damnationis nouam poenam mereantur? Non dico, an propter illa noua aliqua poena ignis infligatur, sed an mereantur nouam poenam? Ego quidem non legi aliquem, qui assereret, dæmones per sua opera mereri nouam poenam. Posset autem aliquis dicere, ideo non mereri nouam poenam, quia ratio meriti non solum pendet ex dignitate operis, sed etiam ex lege, & promissione, aut comminatione Dei, ideoque opera dæmonum in inferno non mereri nouam poenam, quia Deus non est comminatus lege sua poenam male operantibus in hac vita, sed in præfenti. Verum hac ratione dicere non possumus, opera dæmonum in inferno non esse meritoria poenæ: tum quia, ut probabitur prima secundæ questione 114. articulo tertio, ratio meriti non pendet ex promissione præmij, aut

Ppp

com

Dæmoni non denegatur Deus auxilium sufficientem.

Nihilominus distinguatur ab homine reprobis viatoribus.